

Nuolatinio šunų laikymo pririšus problema Lietuvoje

Turinys

1. Įvadas
2. Dabartinės situacijos Lietuvoje apžvalga
3. Priežastys įvesti draudimą laikyti šunis nuolat pririštus
4. Europos ir pasirinktų valstybių lyginamasis kontekstas
5. Siūlomi teisėkūros pakeitimai Lietuvoje ir rekomendacijos
6. Rizikos ir jų valdymas
7. Užsienio nevyriausybinių organizacijų parama ir įžvalgos
8. 1 priedas. Voljerų ir aptvarų plotų reikalavimų pavyzdžiai Europos šalyse
9. Šaltinių sąrašas

Įvadas

Pririštų prie būdos šunų laikymas Lietuvoje vis dar yra paplitusi praktika. Dalis šunų nuolatos praleidžia pririšti, o tai kelia reikšmingų gyvūnų gerovės problemų. Toliau tekste dažniausiai bus vartojama sąvoka šunys, nors draudimas laikyti nuolat pririštus reikalingas visiems gyvūnams augintiniams, kadangi praktikoje būta atvejų, kai ir katiną žmonės sugalvojo laikyti pririštą prie būdos.

Nors visuomenės dėmesys gyvūnų teisėms ir gerovei didėja, galiojantis teisinis reguliavimas aiškiai nedraudžia šunų laikyti pririštų kaip nuolatinio laikymo būdo. Dėl šios reguliavimo spragos nemažai gyvūnų patiria fizinę ir emocinę žalą, kurią lemia ilgalaikis judėjimo ribojimas. Tokia praktika kenkia jų gerovei ir neatitinka pagrindinių gyvūnų poreikių. Jos išlikimą lemia kultūrinės tradicijos, visuomenės nuostatos ir nepakankamos teisėkūros priemonės.

Tarptautiniu mastu nuolatinis šunų laikymas pririšus vis dažniau vertinamas kaip pasenusi ir gyvūnų gerovei žalinga praktika. Todėl nemažai Europos šalių jau yra įtvirtinusios tokios praktikos draudimą arba reikšmingus ribojimus. Prie jų priskirtinos Vokietija, Austrija ir Šveicarija, taip pat kaimyninės šalys – Latvija ir Lenkija, kurioje toks draudimas šiuo metu diegiamas. Šie pokyčiai rodo stiprėjantį sutarimą, kad šunys turi būti apsaugoti nuo žalingų ilgalaikio pririšimo padarinių, ir atspindi kintančius gyvūnų gerovės standartus Europos Sąjungoje. Tolesnis pririštų šunų laikymo toleravimas Lietuvoje neatitinka šios krypties ir pabrėžia teisėkūros pokyčių poreikį, o 36 617 Lietuvos gyventojų jau pasirašė GGI peticiją dėl draudimo įvedimo, taip išsakydami savo poziciją.

#P-87662 Draudimas laikyti šunis pririštus prie būdos Lietuvoje

VšĮ Gyvūnų gerovės iniciatyvos

 Autorius: VšĮ Gyvūnų gerovės iniciatyvos

 Parašai renkami: 2025m. spalio 30d. iki 2026m. spalio 30d.

 Adresatas: Seimas

 Nuoroda pasidalinimui: <https://peticijos.lt/P-87662>

 Pasirašyti

 Pasidalinti

 Paremti

 Susijusi apklausa

INFORMACIJA APIE ŠUNŲ RIŠIMO DRAUDIMĄ ES ŠALYSE

2025 m. spalio mėn.

 Paaukota
4 340 €

 Surinkta parašų
36 617

PETICIJA

Oficialus kreipimasis

Apleisti, izoliuoti, neapsaugoti nuo gamtos stichijų – toks yra tūkstančių prie būdos gyvenančių šunų likimas. Tai yra viena iš opiausių gyvūnų gerovės problemų Lietuvoje.

Grandinė nėra globos forma

Šunų laikymas pririšus prie grandinės yra ne globos, o smurto forma. Mes griežtai pasisakome prieš tokį elgesį dėl šių priežasčių:

Nuolatinės grėsmės:

Priřtas gyvūnas nėra saugus, nes jo laisvė pabėgti nuo pavojaus ar gintis yra apribota. Priřti šunys atokesnėse vietovėse tampa laukinių gyvūnų aukomis.

Šio dokumento tikslas – aptarti Lietuvos padėtį platesniame diskusijų dėl šunų laikymo pririšus draudimo kontekste: nuo dabartinės situacijos šalyje iki praktinių reformai įgyvendinti reikalingų žingsnių. Pirmiausia pristatoma esama padėtis ir problema, kurią lemia tai, kad šunų laikymas pririšus Lietuvoje tebėra teisiškai leidžiamas. Toliau nagrinėjamos priežastys, pagrindžiančios būtinybę keisti dabartinę situaciją, remiantis ekspertų, sprendimų priėmėjų ir kitų su šiuo klausimu tiesiogiai susijusių suinteresuotųjų šalių įžvalgomis.

Dokumente Lietuvos padėtis taip pat lyginama su platesniu Europos kontekstu, aptariant valstybes, kurios jau yra įvedusios arba šiuo metu įveda panašius draudimus. Be to, identifikuojamos pagrindinės rizikos, kurias būtina valdyti įgyvendinant tokią reformą, ir pristatoma užsienio partnerių parama Lietuvai žengiant šiuo keliu. Šie aspektai skirti ne tik pagrįsti draudimo poreikį, bet ir pateikti pradinę apžvalgą, ko reiktų veiksmingam jo įgyvendinimui.

Gyvūnų gerovės argumentai prieš nuolatinį šunų laikymą pririšus yra plačiai pripažinti, todėl šiame dokumente jie nėra kartojami pernelyg išsamiai. Juos pripažįsta gyvūnų elgsenos specialistai, veterinarijos gydytojai ir gyvūnų gerovės ekspertai, o kai kurie jų aptariami ir tolesniuose skyriuose. Daugiau dėmesio skiriama klausimui, kodėl šie argumentai Lietuvoje iki šiol nevirto konkrečiais teisėkūros pokyčiais.

Ši spraga negali būti aiškinama vien informacijos apie tokios praktikos žalą stoka. Lietuvoje, kaip ir platesniame Rytų Europos regione, šunų laikymas pririšus daugeliu atvejų išlieka paveldėta socialine norma. Todėl tarptautiniu mastu pripažįstamų argumentų draudimui nepakanka savaime – jie turi būti pritaikyti konkrečiam kultūriniam kontekstui, kad būtų įtikinami ir veiksmingi. Tai lemia ir specifinį draudimo įgyvendinimo būdą: visuomenė šiam pokyčiui gali būti tinkamai pasirengusi tik institucijoms glaudžiai bendradarbiaujant, o jų veiklai neapsiribojant vien sankcijų taikymu už pažeidimus. Ne mažiau svarbu aktyviai informuoti ir padėti tiems šunų laikytojams, kuriems reikės keisti įprastą praktiką.

Dabartinės situacijos Lietuvoje apžvalga

Šunų laikymas pririšus daugelyje Lietuvos namų ūkių tebėra giliai įsišaknijęs dėl kelių priežasčių. Ši praktika dažnai perduodama iš kartos į kartą kaip savaime suprantamas šuns

laikymo būdas, kartu perimant ir anksčiau ją pateisinusias nuostatas. Viena ryškiausių jų – požiūris į šunį kaip į nebrangią namų apsaugos priemonę. Ši samprata nebuvo iš esmės peržiūrėta atsižvelgiant į šiandienos žinias apie gyvūnų gerovę.

Daugeliui šunų laikytojų trūksta lengvai prieinamos ir išsamios informacijos apie psichologinę bei fizinę žalą, kurią sukelia ilgalaikis pririšimas. Todėl šuo, kuriam duodama būti, atsigerti ir suteikiama būda, gali atrodyti tinkamai prižiūrimas net tada, kai jo elgsenos ir fiziologiniai poreikiai nėra patenkinami. Prie šios praktikos išlikimo prisideda ir ribotai prieinamos alternatyvos laikymui pririšus lauke prie būdos: dalis laikytojų nori šunis laikyti lauke ir nėra pratę arba nenori rinktis laikymo namuose ar kitų gyvūno gerovei palankesnių sprendimų.

Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme nustatytos bendrosios gyvūnų gerovės pareigos, tačiau jame nėra aiškaus draudimo laikyti šunis nuolat pririštus. Dėl to privačių asmenų atžvilgiu ši praktika nėra reglamentuota pakankamai aiškiai ir faktiškai lieka toleruojama. Toliau aptariami kiekvienas iš šių aspektų.

Šunų laikymas pririšus prie būdos Lietuvoje tebėra paplitęs, ypač kaimo vietovėse. Interviu, vykusiuose 2026 m. viešų diskusijų Lietuvoje dėl naujų Europos Sąjungos augintinių gerovės reikalavimų metu, keli ilgamečiai šunų laikytojai teigė, kad jų šunys „visada gyveno kieme“, o lauko voljero įrengimas – veterinarijos specialistų dažnai rekomenduojama humaniškesnė alternatyva – jiems atrodo per brangus. Tai ypač siejama su vyresnio amžiaus šunimis, kurie, savininkų manymu, sunkiau prisitaikytų prie kitokios rutinos.¹ Tie patys interviu atskleidžia ir išliekantį įsitikinimą, kad pririštas šuo yra nebrangi signalizacijos priemonė sodyboje. Vis dėlto tokia prielaida vis dažniau vertinama kaip nepagrįsta, nes pririštas šuo dėl pavadžio ar grandinės pats turi ribotas galimybes sulaikyti įsibrovėlį ar nuo jo apsaugoti.

Tinkamos tvoros, voljero ar pastogės įrengimą gali riboti ekonominės aplinkybės, o šiuolaikinių gyvūnų priežiūros standartų stoka visuomenėje taip pat prisideda prie šios praktikos tęstinumo. Pavyzdžiui, keli apklaustieji nurodė, kad uždraudus laikymą pririšus ir nesuteikus finansinės ar praktinės pagalbos įsirengti alternatyvas, jie verčiau šunis paleistų arba jų atsisakytų, nei

¹ <https://dzukuzinios.lt/2026/05/ar-atpras-zmones-priristi-sunis/>

mokėtų už voljerą ar baidą. Šis nuogąstavimas ypač buvo siejamas su vyresniais šunimis, kuriems galėtų būti sunku rasti naujus namus.²

Be to, dalis šunų laikytojų gali nepakankamai suvokti reikšmingą ilgalaikio pririšimo poveikį gyvūno fizinei ir emocinei būklei. Ankstesnėms kartoms šuns laikymas pririšto prie ūkio tiesiog buvo įprastas būdas, o kartu su šia tradicija nebuvo perduodamas supratimas apie tai, ką nuolatinis judėjimo ribojimas daro šuns psichologinei ir fizinei būklei. Laikytojas, matydamas, kad šuo yra pašertas, turi vandens ir būdą, gali pagrįstai manyti, kad jo poreikiai patenkinti. Tačiau judėjimo stoka ne visuomet atpažįstama kaip gyvūnų gerovės pažeidimas, prilygstantis nepakankamam šėrimui ar apsaugos nuo nepalankių oro sąlygų neužtikrinimui.

Tai atspindi platesnę problemą: mokslo žinios apie šunų pririšimo poveikį gyvūnų gerovei vystėsi sparčiau nei visuomenės supratimas apie šią žalą. Dėl to susidarė atotrūkis tarp to, kas aprašyta veterinarinėje ir gyvūnų elgsenos mokslinėje literatūroje, ir informacijos, kurią yra gavę daugelis šunų laikytojų. Šio atotrūkio mažinimas yra ne tik reguliavimo, bet ir švietimo uždavinys. Laikytojai labiau supras ir bus linkę laikytis draudimo, jei kartu bus vykdoma nuosekli informavimo kampanija, pirmiausia orientuota į kaimo vietovių bendruomenes.

Įrodymų apie neigiamą ilgalaikio pririšimo poveikį netrūksta. Veterinarijos gydytojai, etologai ir gyvūnų elgsenos tyrėjai yra nustatę reikšmingą neigiamą poveikį šunų fizinei ir emocinei būklei. Prišti šunys susiduria su didesne elgsenos problemų, įskaitant agresiją ir nerimą, rizika. Jie taip pat gali patirti įvairių fizinių sužalojimų – nuo nubrozdinimų iki į odą įsirižusių antkaklių ar grandinių sukeltų traumų. Itin ribotas judėjimas gali lemti raumenų nykimą ir neigiamai veikti širdies bei kraujagyslių sistemą. Visa tai reikšmingai blogina bendrą gyvūno gerovę.

Teisinis kontekstas

Pokyčių poreikį lemia ne vien nacionalinės diskusijos. Jį stiprina ir nacionaliniu, ir Europos Sąjungos lygmeniu vykstantys procesai. Lietuvoje institucijų, gyvūnų gerovės organizacijų ir

² <https://dzukuzinios.lt/2026/05/ar-atpras-zmones-priristi-sunis/>

visuomenės diskusijose vis dažniau atkreipiamas dėmesys į tai, kad Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatyme nėra aiškaus draudimo šunis laikyti nuolat pririštus.

Šį nacionalinį spaudimą sustiprina ir Europos Sąjungos lygmens pokyčiai. 2026 m. balandžio ir gegužės mėn. Europos Parlamentas ir Europos Sąjungos Taryba oficialiai priėmė Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl šunų ir kačių gerovės bei jų atsekamumo. Juo pirmą kartą nustatomi suderinti visoje Europos Sąjungoje taikomi reikalavimai, susiję su gyvūnų augintinių gerove, veisimu, identifikavimu ir atsekamumu. Lietuva, kaip valstybė narė, privalės laikytis šio reglamento jam pradėjus galioti.

Todėl, viena vertus, Europos Sąjungos lygmeniu kintantis reguliavimas ir, kita vertus, intensyvėjančios ekspertų, politikos formuotojų bei pilietinės visuomenės diskusijos rodo būtinybę atnaujinti dabartinį gyvūnų gerovės teisinį reguliavimą Lietuvoje.

Lietuvos gyvūnų gerovės sistemą nustato Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas.³ Pagal jį gyvūnų augintinių gerovės politikos formavimas priskiriamas Aplinkos ministerijos kompetencijai, o valstybinę kontrolę vykdo savivaldybės ir Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT).⁴ Privatūs šunų laikytojai šiuo metu iš esmės turi laikytis bendrųjų gyvūnų laikymo sąlygų reikalavimų: gyvūnui turi būti suteikta apsauga nuo lietaus, sniego, karščio ir šalčio, jis negali būti paliktas be priežiūros ar laikomas netinkamomis sąlygomis. Už šių reikalavimų pažeidimą gali būti taikoma administracinė atsakomybė, o pakartotinių pažeidimų atveju – ir gyvūno konfiskavimas bei draudimas laikyti tam tikros rūšies gyvūnus numatytą laikotarpį.

Praktikoje tai reiškia, kad privatus asmuo gali nuolat laikyti šunį pririštą savo kieme, jeigu šuo turi būdą, gauna pašaro ir vandens, nors GGAI 6 straipsnis teigia, kad kiekvienas gyvūnas privalo būti laikomas ir prižiūrimas gyvūno rūšį, amžių, fiziologiją ir elgseną atitinkančiomis sąlygomis, pagal gyvūnų laikymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, užtikrinant, kad nebūtų varžoma gyvūno judėjimo laisvė ir gyvūnui nebūtų keliamas nepatogumo jausmas, skausmas ar kančia. Teoriškai

³ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46424/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d3713d4d-47b1-47b2-8c40-aa8697faead9>

⁴ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46424/asr?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d3713d4d-47b1-47b2-8c40-aa8697faead9>

suprantame, kad laikymas prie būdos neatitinka nei rūšies, nei fiziologijos, nei elgsenos sąlygų, tačiau praktiškai kol nėra aiškiai įvardinto draudimo laikyti nuolat pririštus šunis jie ir toliau bus taip laikomi.

Būtent šią teisinio reguliavimo spragą siekiama panaikinti šiame dokumente siūlomais pakeitimais.

Išorinis kontekstas taip pat keičiasi. 2026 m. pavasarį Europos Sąjungoje priimtas pirmasis suderintas reglamentas dėl šunų ir kačių gerovės bei atsekamumo, kuriam Europos Parlamentas pritarė balandžio 28 d., o Taryba – gegužės 22 d. Reglamente aiškiai draudžiamas „nereikalingas pririšimas“. Jame nustatyti išsamūs gyvūnų laikymo ir laikymo sąlygų reikalavimai, įskaitant įprastinio pririšimo draudimą, pirmiausia taikomi veiklos vykdytojams: veisėjams, pardavėjams, prieglaudoms ir kitoms įstaigoms, kurios gyvūnus pateikia rinkai. Jiems reikalavimų reikės laikytis per ketverius metus.⁵

Lietuvoje VMVT įsakymą, veisėjams draudžiantį laikyti gyvūnus augintinius nuolat pririštus, jau buvo priėmusi anksčiau, tačiau kyla klausimas, kodėl fiziniai asmenys ir prieglaudos tokią praktiką taikyti vis dar gali, nors yra pripažinta, kad ji yra netinkama ir žiauri.

Tai nereiškia, kad reglamentas neturi reikšmės privačiam gyvūnų laikymui. Juo nustatomi minimalūs visoje Europos Sąjungoje taikomi standartai, kartu leidžiant valstybėms narėms nustatyti griežtesnes nacionalines taisykles. Todėl Lietuva gali privataus šunų laikymo srityje nustatyti griežtesnį ir greičiau įgyvendinamą draudimą, nei numato pats reglamentas.

Duomenys rodo, kad visuomenės dėmesys gyvūnų laikymo sąlygoms didėja. 2025 m. VMVT gavo daugiau kaip 1 900 pranešimų apie galimus gyvūnų gerovės arba sveikatos pažeidimus. Iš jų 73 proc. buvo susiję su gyvūnų gerove, o 78 proc. – būtent su gyvūnais augintiniais.⁶ VMVT šį pranešimų skaičiaus augimą sieja ne su pažeidimų daugėjimu, o su didėjančiu visuomenės nepakantumu netinkamoms gyvūnų laikymo sąlygoms.

Taigi šunų laikymo pririšus, kaip savaime suprantamos praktikos, išlikimas, visuomenės informuotumo apie jos žalą stoka ir aiškaus teisinio draudimo nebuvimas kartu sudaro pagrindą

⁵ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/63b85b5d-49e9-11f1-8095-01aa75ed71a1/language-lt>

⁶ <https://vmvt.lrv.lt/lt/visuomenei/naujienos/statistika-kuri-privercia-suklusti-2026-metais-is-pazeideju-jau-konfiskuotas-161-gyvunas-2UL/>

pokyčiams. Kitame skyriuje išsamiau nagrinėjama fizinė ir emocinė žala, pripažintų gyvūnų gerovės standartų pažeidimai bei kitos priežastys, dėl kurių draudimas laikyti šunis nuolat pririštus Lietuvoje yra ne pasirinkimo, o neatidėliotino sprendimo klausimas.

Priežastys nustatyti draudimą nuolat laikyti šunis nuolat pririštus

Šiame skyriuje pateikiamos pagrindinės priežastys, dėl kurių Lietuvoje reikėtų nustatyti draudimą laikyti šunis nuolat pririštus. Jos nėra būdingos tik Lietuvos kontekstui. Tai tarptautiniu mastu pripažįstamos problemos, kurias nuosekliai kelia veterinarijos gydytojai, gyvūnų elgsenos specialistai ir gyvūnų gerovės ekspertai, todėl jos pagrindžia teisėkūros reformos poreikį.

Fizinė žala

Ilgalaikis šunų laikymas pririšus, ypač grandine, gali sukelti didelę fizinę ir emocinę žalą, todėl tai yra viena svarbiausių priežasčių šią praktiką uždrausti. Nuolatinis grandinės ar antkaklio spaudimas gali sukelti sunkius sužalojimus, pavyzdžiui, grandinė ar antkaklis gali įsirežti į odą ir lemti infekcijas, žaizdas bei lėtinį skausmą ar net žūtį. Prišti šunys negali pakankamai judėti, nors fizinis aktyvumas būtinas raumenų tonusui, širdies ir kraujagyslių sistemos sveikatai bei bendrai gyvybingai būklei palaikyti. Ribotas judėjimas gali lemti raumenų nykimą, sąnarių sustingimą ir kitus sveikatos sutrikimus, kurie reikšmingai blogina gyvūno gyvenimo kokybę.⁷

Prie pririšimo neretai prisideda ir nepriežiūra: daliai šunų neužtikrinamas pakankamas pašaro kiekis, švarus vanduo ar apsauga nuo nepalankių oro sąlygų, tokių kaip karštis ar stiprus šaltis. Ilgalaikis neapsaugoto gyvūno buvimas atšiaurioje aplinkoje didina fizinės kančias ir ligų riziką. Tokią nepriežiūrą gali lemti laikytojo abejingumas, žinių stoka arba riboti finansiniai ištekliai, tačiau jos pasekmė išlieka ta pati – prasta prišto šuns gerovė. Paminėtina ir tai, kad nuolat pririštiems šunims kyla grėsmė dėl vilkų užpuolimo. Prišti šunys užpuolus vilkams, neturi galimybės apsiginti, todėl tampa lengvu plėšrūnų grobiu.⁸

⁷ <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/> ;
<https://www.mdpi.com/2076-2615/11/3/594>

⁸ <https://www.15min.lt/gyvenimas/naujiena/seima/atejo-vilku-ispuoliu-metas-kiek-sunu-prie-budu-bus-pasmerkti-mirti-siomet-1026-2760484>

Tokia fizinė žala, sukeliamą dėl nuolatinio šunų laikymo pririšus, siejasi su netinkama gyvūno priežiūra, kurią apibrėžia VMVT ir Lietuvos Sveikatos Mokslų Universiteto paruoštos žiauraus elgesio su gyvūnais vertinimo gairės.⁹ Gyvūnas laikomas be priežiūriu, kai „gyvūnas paliekamas ilgą laiką be galimybės patenkinti fiziologinius poreikius; gyvūnas laikomas sąlygomis, kurios kelia pavojų jo sveikatai ar gyvybei.“ Nuolatinis laikymas pririšus neleidžia gyvūnui tiek patenkinti jo fiziologijai būtinųjų poreikių, tiek, kaip jau aptarta, kelia grėsmę jo sveikatai ar gyvybei.

Emocinė ir elgsenos žala

Be fizinės žalos, pririšti šunys patiria reikšmingą neigiamą poveikį emocinei būklei. Ilgalaikis judėjimo ribojimas sukelia nerimą ir stresą, nes negalėjimas laisvai judėti prieštarauja natūraliems šuns elgsenos poreikiams. Toks nuolatinis suvaržymas gali lemti didesnę agresyvumą, įvairius elgsenos sutrikimus ir stipresnes baime pagrįstas reakcijas.¹⁰

Dirbtinis judėjimo apribojimas neleidžia šunims reikšti įprasto elgesio: tyrinėti aplinkos, bendrauti su žmonėmis ir kitais šunimis, žaisti. Šie poreikiai yra svarbūs jų emocinei gerovei. Kaip pabrėžia toliau aptariami ekspertai, tokia emocinė įtampa yra rimta gyvūnų gerovės problema, kurią būtina spręsti keičiant šunų laikymo praktiką.

Tarptautiniu mastu pripažintų gyvūnų gerovės standartų pažeidimas

Šunų laikymas pririšus prieštarauja tarptautiniu mastu pripažintiems gyvūnų gerovės standartams, ypač penkių gyvūnų gerovės laisvių principui. Šis principas numato, kad gyvūnai turi būti apsaugoti nuo alkio ir troškulio, diskomforto, skausmo, traumų ar ligų, baimės bei streso, taip pat turi turėti galimybę reikšti rūšiai būdingą elgesį.

Ilgalaikis laikymas pririšus pažeidžia kelis šio principo aspektus: riboja judėjimą, gali sukelti fizinius sužalojimus, didina psichologinę įtampą ir neleidžia gyvūnui elgtis natūraliai. Toliau

9

https://vmvt.lrv.lt/public/canonical/1781605216/4797/%C5%BDiauraus_elgesio_su_gyv%C5%ABnais_vertinimo_gair%C4%97s.pdf

¹⁰ <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/> ; <https://www.mdpi.com/2076-2615/11/3/594>

leidžiant tokią praktiką, Lietuva neatitinka šių pagrindinių, plačiai pripažįstamų gyvūnų gerovės principų.

Etinės priežastys

Šunų laikymas pririšus neatitinka atsakingos gyvūnų globos principų, nes neatsižvelgiama į prigimtinius šunų, kaip jautrių būtybių, poreikius ir interesus. Tolesnis šios praktikos toleravimas atspindi pasenusias nuostatas ir neatitinka šiuolaikinio supratimo apie gyvūnų jautrumą bei gerovę. Draudimo įtvirtinimas suderintų Lietuvos teisės aktus su besikeičiančiais tarptautiniais standartais ir parodytų visuomenės išsipareigojimą humaniškam bei atsakingam šunų laikymui.

Pasenęs įsitikinimas, kad pririštas šuo yra veiksminga namų apsaugos priemonė, yra nepagrįstas. Grandine ar kitu būdu prie vienos vietos pririštas šuo turi ribotas galimybes reaguoti į grėsmes ar apsaugoti turtą. Ši klaidinga prielaida prisideda prie pririšimo praktikos išlikimo, nors ji yra neefektyvi ir kenksminga gyvūnui.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, šunų laikymo pririšus draudimas yra būtinas siekiant užkirsti kelią fizinei ir emocinei žalai, mažinti nepriežiūros riziką, gerinti gyvūnų gerovės standartus ir suderinti nacionalinį teisinį reguliavimą su tarptautine gerąja praktika. Toks draudimas būtų svarbus žingsnis saugant Lietuvoje laikomų šunų gerovę ir orumą bei skatinant jautresnį ir geriau informuotą požiūrį į jų priežiūrą.

Ekspertų sutarimas

Šią išvadą stiprina platus veterinarijos ir gyvūnų elgsenos specialistų sutarimas: nuolatinis šuns laikymas pririšus yra tiesioginis psichologinės ir elgsenos žalos šaltinis. Jungtinės Karalystės gyvūnų elgsenos specialistas Rogeris Mugfordas, organizacijos „The Company of Animals“ įkūrėjas, ilgalaikį judėjimo suvaržymą sieja su psichologinės būklės blogėjimu ir pažymi, kad

„šunys, kaip ir žmonės, be priežasties uždaryti įkalinimo sąlygomis, tampa pikti ir kupini kartėlio“¹¹.

Šunų dresuotoja Shelby Marlo teigia, kad „šunys, kurie yra priversti visą gyvenimą praleisti grandinės gale, patiria sunkių psichologinių, emocinių ir elgsenos pasekmių“.¹² Knygos *Fatal Dog Attacks* autorė Karine Delise šią žalą sieja su iš esmės socialia šunų prigimtimi: jos teigimu, „šunys, laikomi pririšti, kaip gaujiniai gyvūnai yra socialiai pažeidžiami“, o tokia izoliacija „daugeliui šunų sukuria streso kupiną aplinką“.¹³

Šunų agresijos ekspertė Sue Sternberg pabrėžia ir poveikį visuomenės saugumui: „pririštas šuo yra be priežiūros paliktas šuo, todėl be žmogaus įsikišimo jis gali ir dažnai ima kartoti agresyvaus elgesio sekas vėl ir vėl“¹⁴. Ši dinamika taip pat padeda paaiškinti, kodėl pririšti šunys neproporcingai dažnai būna susiję su įkandimų incidentais.

Šiuos specialistų vertinimus patvirtina ir recenzuojami veterinarijos tyrimai. Takáčová ir bendraautoriai nurodo, kad ilgalaikis šunų laikymas pririšus „gali sukelti elgsenos pokyčių, nes šunys negali patenkinti pagrindinių gyvenimo poreikių“. Autoriai taip pat pabrėžia, kad net ir tais atvejais, kai pririšimo išvengti neįmanoma, jis „gali sukelti traumas“, nes „nepatenkinus pagrindinių poreikių gali pasireikšti baimė ir dėl jos kylantis agresyvumas“.¹⁴

Gyvūnų elgsenos specialistė Linda Goodman pagrindinę žalą aiškina socializacijos trūkumu. Jos teigimu, kadangi „šunims būtina būti socialinės grupės dalimi“, jų izoliavimas kieme yra „žiaurumo ir netinkamo elgesio forma“, panaši į gaujos nario atskyrimą nuo šeimos.¹⁵ Nuolat pririšti šunys, jos žodžiais, „turi gyventi nenatūraliai vienišą gyvenimą – tai tarsi įkalinimas vienutėje visam gyvenimui“. Taigi ekspertų vertinimai rodo, kad pririšimas tiesiogiai didina šunų baimę, stresą ir agresiją, o tai turi pasekmių ir gyvūnų gerovei, ir visuomenės saugumui.

¹¹ <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/> ; <https://www.mdpi.com/2076-2615/11/3/594>

¹² <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/>

¹³ <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dog-findings/>

¹⁴ <https://www.mdpi.com/2076-2615/11/3/594>

¹⁵

<https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/>

Šis gyvūnų gerove paremtas požiūris vis dažniau atsispindi ir politiniuose sprendimuose. Europos Parlamente Lietuvos europarlamentaras Petras Auštrevičius išreiškė tvirtą paramą naujam Europos Sąjungos reglamentui dėl šunų ir kačių gerovės bei atsekamumo, pabrėždamas, kad nuolatinis šunų laikymas pririšus yra pasenusi ir žiauri praktika, nesuderinama su šiuolaikiniais gyvūnų priežiūros standartais.¹⁶

Veronika Vrecionová, pagrindinė Europos Sąjungos reglamento dėl šunų ir kačių gerovės bei atsekamumo pranešėja, kurio projekte aiškiai draudžiamas nereikalingas gyvūnų pririšimas, pagrindinį principą apibendrina taip: „mūsų žinia aiški: gyvūnas augintinis yra šeimos narys, o ne daiktas ar žaislas“.¹⁷ Panašią poziciją išsakė Rumunijos senatorė Monica Anisie (PNL), 2026 m. Senato įstatymo projekto dėl nuolatinio šunų laikymo pririštų draudimo iniciatorė. Ji kalbėjo apie „gyvūnus, kurie visą gyvenimą praleidžia pririšti, šaltyje, karštyje, izoliacijoje ir kančioje“, ir pridūrė, kad „jie negali paprašyti pagalbos – mūsų pareiga juos apsaugoti“.¹⁸

Tai, kad įstatymų leidėjai remiasi tomis pačiomis gyvūnų gerovės problemomis, kurias nurodo elgsenos specialistai, rodo, jog argumentai prieš šunų laikymą pririšus jau peržengė ekspertų ir gyvūnų gerovės organizacijų diskusijų ribas. Jie vis plačiau formuoja politinį sutarimą Europos Sąjungoje.

Lietuva turėtų prisijungti prie šios krypties. Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes, šunų laikymo pririšus draudimas yra būtinas siekiant užkirsti kelią fizinei ir emocinei žalai, sumažinti nepriežiūrą, sustiprinti gyvūnų gerovės standartus ir suderinti nacionalinį reguliavimą su tarptautine gera praktika. Toks draudimas padėtų apsaugoti Lietuvoje laikomų šunų gerovę ir orumą bei skatintų humaniškesnį ir labiau informacija grįstą požiūrį į jų priežiūrą.

Europos ir pasirinktų valstybių lyginamasis kontekstas

Vis daugiau Europos valstybių yra uždraudusios arba reikšmingai apribojusios nuolatinį šunų laikymą pririšus. Ši tendencija rodo platesnį pokytį, kaip suprantama pati praktika. Reformų

¹⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=xBbxyhgn3vA>

¹⁷ <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260423IPR41833/first-eu-rules-to-protect-cats-and-dogs-from-abuses>

¹⁸ <https://hotnews.ro/in-plina-criza-politica-un-ham-a-unit-la-senat-parlamentarii-psd-pnl-usr-aur-si-pace-o-lege-extraordinara-dar-cum-o-aplicam-2262804>

Siūlomi teisėkūros pakeitimai Lietuvoje ir rekomendacijos

Šiame skyriuje pristatomi siūlomi galiojančio teisinio reguliavimo pakeitimai ir papildomos priemonės, reikalingos veiksmingam draudimo įgyvendinimui.

Draudimas

Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas turi būti keičiamas įtraukiant nuostatą, kuri konkrečiai paminėtų nuolatinį šunų laikymą pririšus, kaip neleistiną praktiką. Atkreiptinas dėmesys, kad 6 straipsnio „Gyvūnų laikymas“ 1 dalyje įtvirtintas pagrindinis principas: kiekvienas gyvūnas turi būti laikomas jo rūšį, amžių, fiziologiją ir elgseną atitinkančiomis sąlygomis, „užtikrinant, kad gyvūno judėjimo laisvė nebūtų varžoma ir gyvūnui nebūtų sukeltas diskomfortas, skausmas ar kančia“ (6 straipsnio 1 dalis).

Nuolatinis ar ilgalaikis šuns laikymas pririšus akivaizdžiai prieštarauja šiam principui. Vis dėlto straipsnyje tiesiogiai neminimas nei pririšimas, nei kita panaši judėjimą ribojanti praktika. Būtent ši tyla sudaro anksčiau aprašytą reguliavimo spragą: privatiems namų ūkiams taikomas tik bendrasis 6 straipsnio 1 dalies standartas, kuris teoriškai galėtų apimti ir šunų laikymą pririšus, tačiau nėra pakankamai konkretus, kad jo taikymas šiai praktikai būtų aiškus ir praktiškai įgyvendinamas.

Šiai spragai panaikinti būtina į Gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymą įtraukti nuostatą, nustatančią, kad visiems laikytojams, ne tik veisėjams, draudžiama nuolat laikyti šunį pririštą ar kitaip suvaržytą vienoje fiksuotoje vietoje. Taip pat būtų numatomos konkrečios išimtys.

Išimtys

Tikslią išimčių formuluotę galima parengti atsižvelgiant į kitose Europos valstybėse jau taikomą praktiką. Keletas tokių pavyzdžių pateikiami 1 lentelėje.

Pagrindinis principas turėtų būti toks: šuns pririšimas, kaip nuolatinis laikymo būdas, turi būti draudžiamas, o išimtys gali būti taikomos tik konkrečiomis, aiškiai apibrėžtomis aplinkybėmis ir vykdant tam tikrą veiklą. Tai galėtų būti šuns vedimas su pavadėliu, vežimas, dalyvavimas

parodose, pasirodymuose ar dresūroje, veterinarinės ar gyvūno priežiūros procedūros arba, pavyzdžiui, trumpalaikis lydinčio šuns pririšimas prie vietų ar pastatų, į kuriuos šunims draudžiama įeiti.

1 lentelė. Išimčių taikymo pavyzdžiai Lenkijoje, Latvijoje ir Austrijoje

Valstybė	Išimties formuluotė	Šaltinis
Lenkija	2026 m. liepos 3 d. Gyvūnų apsaugos įstatymo pakeitimo įstatymo 1 straipsnio 26 punktu į 1997 m. Gyvūnų apsaugos įstatymą įterpiama 9 straipsnio 3 dalis. Joje nustatyta, kad nuolatinio ar ilgalaikio šuns pririšimo draudimas netaikomas šuns vedimui su pavadėliu ir pririšimui gyvūno vežimo metu; gyvūnui dalyvaujant parodoje, pasirodyme, varžybose, dresūroje ar mokyme; atliekant veterinarinę, profilaktinę arba gyvūno priežiūros procedūrą; trumpam ir atsitiktiniam pririšimui ne gyvūno nuolatinėje laikymo vietoje, nepažeidžiant jo gerovės; taip pat pririšimui ne gyvūno nuolatinėje laikymo vietoje, kai tai būtina siekiant užkirsti kelią tiesioginiam gyvūno keliamam pavojui žmogaus ar kito gyvūno gyvybei ar sveikatai arba jo daromai žalai, jei konkrečiomis aplinkybėmis negalima taikyti kitos priemonės.	Dz.U. 2026, poz. 1005 (ISAP)
Latvija	2024 m. birželio 25 d. Ministrų kabineto taisyklių Nr. 411 „Naminių (kambarinių) gyvūnų gerovės ir apsaugos taisyklės“ 48 punkte nustatyta, kad šunį leidžiama prišti tik išimtiniais atvejais: varžybose, medžioklėje, parodose ar kitose vietose, kur šuo naudojamas darbui; praktikuojančio veterinarijos gydytojo nurodymu, atsižvelgiant į šuns sveikatos būklę; arba trumpam šuns sulaikymui, kai šalia yra jo savininkas ar laikytojas.	Latvijos Ministrų kabineto taisyklės Nr. 411
Austrija	Austrijos federalinio gyvūnų apsaugos įstatymo 16 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad šunų negalima laikyti prie grandinės ar kitaip pririštų jokiais aplinkybėmis, net ir laikinai. Pririšimu nelaikomas šuns vedimas su pavadėliu; pririšimas teisėtų šunų dresūros priemonių, reagavimo į nelaimės veiksmų arba tarnybinio, pagalbos, terapinio, ganymo ar gyvulių apsaugos šuns naudojimo metu; taip pat trumpalaikis lydinčio šuns pririšimas prie vietų ar pastatų, į kuriuos šunims draudžiama įeiti.	Austrijos federalinis gyvūnų apsaugos statymas

Pereinamasis laikotarpis

Siūlomas šešių mėnesių pereinamasis laikotarpis, per kurį šunų laikytojai galėtų prisitaikyti prie naujų reikalavimų ir imtis būtinų priemonių jiems įgyvendinti.

Voljerų ir aptvarų dydis

Nepriklausomai nuo voljero ar aptvaro dydžio, būtina užtikrinti šuns judėjimo bei socializacijos poreikius ir kitus rūšiai būdingus gerovės poreikius. Nustatant minimalius voljerų ar aptvarų ploto reikalavimus Lietuvoje, galima remtis kitose valstybėse jau taikomu teisiniu reguliavimu ir geraja praktika (žr. 1 priedą).

Švietimas ir informavimas

Vien draudimo nepakaks įprastai praktikai pakeisti. Jis bus veiksmingas tik tada, jei šunų laikytojai supras, ko iš jų reikalaujama, kodėl šis pokytis įvedamas ir kokia pagalba yra prieinama siekiant jo laikytis. Kaime gyvenantys šunų laikytojai dažnai renkasi pririšimą dėl išlaidų, turimos erdvės, šuns apsauginės funkcijos suvokimo arba dėl to, kad nemato prieinamos alternatyvos, kaip aptarta ankstesniame skyriuje. Švietimo strategija, kuri pirmiausia pripažįsta šiuos rūpesčius, greičiau bus priimta kaip pagalba, o ne kaip primesta pareiga. Tokia strategija taip pat gali sumažinti pasipriešinimą pokyčiui.

Pirmiausia, įgyvendinant draudimą būtinas aktyvus savivaldybių administracijų, VMVT ir kitų institucijų, kurios gali pasiekti kaimo vietovių namų ūkių, dalyvavimas. Jų vaidmuo neturėtų apsiriboti informavimu, kad pasikeitė teisinis reguliavimas. Institucijos turėtų padėti šunų laikytojams įgyvendinti naujus reikalavimus paaiškinant, kokia alternatyva konkrečiame sklype būtų tinkama ir atitiktų reikalavimus. Šunų laikytojai neturėtų būti palikti vieni aiškintis reikalavimų turinio ir praktinio taikymo. Taip pat rekomenduojame, esant galimybei, apsvarstyti ir numatyti galimus kompensacijų ar paramos mechanizmus.

Nevyriausybinės organizacijos šalia šių institucijų taip pat gali atlikti svarbų papildomą vaidmenį. Gyvūnų gerovės iniciatyvos jau rengia ir platina lankstinukus bei viešąją informacinę medžiagą bendrais gyvūnų priežiūros klausimais. Šį kanalą būtų tikslinga papildyti konkrečiai nuolat pririštų šunų laikymo draudimui skirta informacija: paprastai paaiškinti pokyčio naudą šuns gerovei ir elgsenai, nurodyti laikytojui reikalingus praktinius žingsnius.

Bandomosios programos ir konsultaciniai vizitai kaimo vietovėse

Vizitai į kaimo vietovių namų ūkius iki draudimo įsigaliojimo arba netrukus po jo įsigaliojimo galėtų tapti priemone, kuria švietimo strategija pasiektų konkrečius šunų laikytojus. Tokie vizitai, organizuojami ankstyvuoju pereinamojo laikotarpio etapu, suteiktų galimybę paaiškinti taikytiną terminą ir galimas alternatyvas, taip pat nukreipti į savivaldybės teikiamą pagalbą bei galimus kompensavimo mechanizmus. Tai turėtų vykti prieš pradedant griežtą kontrolę, o ne vietoje jos.

VMVT regioninių padalinių vadovai periodiškai susitinka su savivaldybių atstovais. Išplėtus šią struktūrą iki vizitų į namų ūkius, kuriuos vykdytų tiek savivaldybių darbuotojai, tiek VMVT regioninių padalinių specialistai, taip pat įtraukiant ir seniūnus, būtų galima organizuoti pirmąjį vizitų etapą. Jo metu būtų patikrinama, ar laikytojas žino apie pokytį ir supranta, ką turi padaryti. Antrąjį vizitą būtų tikslinga atlikti vėlesniame etape, siekiant įvertinti, ar namų ūkis juda reikiama kryptimi.

Rizikos ir jų valdymas

Šiame skyriuje nurodomos pagrindinės rizikos, susijusios su šunų laikymo pririšus draudimo įvedimu Lietuvoje. Jos nustatytos remiantis kitų valstybių, jau priėmusių arba šiuo metu priimančių panašų reguliavimą, patirtimi ir pritaikytos Lietuvos situacijai. Toliau pateikiamas sąrašas nėra baigtinis – jis apima tik labiausiai matomas ir skubiausiai sprendžinas rizikas, į kurias būtina atsižvelgti rengiant ir įgyvendinant siūlomą reformą.

Nenumatytas neigiamas poveikis gyvūnų gerovei

Didžiausia su šia reforma susijusi rizika yra ta, kad ji gali sukelti savo tikslui priešingas pasekmes. Laikytojai, kurie negali arba nenori įvykdyti reikalavimų per nustatytą laiką, gali ne įrengti reikalavimus atitinkančio aptvaro, o atsisakyti šuns, nes nebegalės teisėtai laikyti jo pririšto. Ši rizika didžiausia tose vietovėse ir tuose namų ūkiuose, kuriuose finansiniai ar erdvės apribojimai yra ryškiausi, t. y. kaimo vietovėse ir mažesnes pajamas gaunančių asmenų grupėse. Būtent šiai rizikai mažinti skirti ankstesniame skyriuje siūlomi pereinamasis laikotarpis, galimi kompensavimo mechanizmai ir išankstiniai konsultaciniai vizitai. Vis tik

verta paminėti, kad tokia negatyvi praktika nebuvo užfiksuota šalyse, kurios analogišką draudimą įsivedė.

Nenoras rinktis alternatyvas arba ribotos finansinės galimybės

Dalis šunų laikytojų gali priešintis alternatyvių sprendimų taikymui todėl, kad nepritaria prielaidai, jog šunų laikymas pririšus yra žalingas. Toks požiūris dažnai kyla iš ilgalaikės kaimo vietovėse susiformavusios praktikos, aptartos ankstesniuose skyriuose. Kita dalis gali paprasčiausiai neišgalėti įrengti voljero ar saugaus aptvaro.

Šios dvi pasipriešinimo priežastys reikalauja skirtingo atsako. Nuostatų nulemtą pasipriešinimą pirmiausia reikia mažinti vykdant nuoseklią švietimo ir informavimo strategiją.

Kontrolės ir įgyvendinimo iššūkiai

Draudimo laikymosi kontrolė privačioje valdoje kelia praktinių sunkumų, kurie nėra tokie ryškūs komercinių veiklos vykdytojų, jau reguliariai tikrinamų institucijų, atveju. Norint patikrinti, ar reikalavimų laikomasi, reikėtų vykdyti aktyvius vizitus į namų ūkius arba remtis kaimynų bei visuomenės pranešimais.

Kontrolę apsunkintų ir pačios išimtys. Pareigūnams vietoje reikėtų įvertinti, ar konkretus pririšimas yra teisėtas, trumpalaikis ir nepažeidžiantis gyvūno gerovės, ar vis dėlto tai yra draudimo pažeidimas. Nevienoda praktika gali lemti ir nepakankamą reagavimą į pažeidimus, ir neproporcingą elgesį su tais laikytojais, kurie veikia teisėtai taikomos išimties ribose. Vieningos inspektorių gairės padėtų mažinti šią riziką, tačiau visiškai jos nepanaikintų.

Neaiškus institucijų atsakomybės pasiskirstymas

Kad draudimas būtų įgyvendinamas veiksmingai, būtinas tarpinstitucinis bendradarbiavimas tarp savivaldybių ir VMVT dėl privačių namų ūkių stebėsenos. Taip pat svarbu tiksliai apibrėžti, kaip ši atsakomybė pasiskirsto praktikoje ir kaip institucijos koordinuoja švietimo, galimų kompensavimo bei konsultacinių vizitų funkcijas. Jeigu atsakomybės nebus aiškiai apibrėžtos jau teisės akto rengimo etape, skirtingose savivaldybėse gali susiformuoti nevienoda kontrolės

praktika, priklausanti nuo vietos institucijų pajėgumų ir nevienodo bei neaiškaus įgaliojimo aiškinimo.

Papildomos rekomendacijos, skirtos nustatytoms rizikoms mažinti, pateikiamos 2 lentelėje. Jos parengtos remiantis aktualiais moksliniais tyrimais ir praktine kitų šalių patirtimi.

2 lentelė. Rekomendacijos nustatytoms įgyvendinimo rizikoms mažinti

Sprendžiama rizika	Rekomendacija	Šaltinis
Nenumatytas neigiamas poveikis gyvūnų gerovei	Vietoje neapibrėžtos formuluotės „laikiniai“ nustatyti aiškius, mokslo žiniomis pagrįstus minimalius reikalavimus bet kokiam teisėtai leidžiamam šuns pririšimui, pavyzdžiui, vežimo, trumpo atsitiktinio pririšimo ar veterinarinių procedūrų metu. Galėtų būti nustatyta, kad naudojamas ne trumpesnis kaip 1,83 m ilgio slankiojantis, o ne fiksuotas pririšimo įtaisas; šuo tvirtinamas plokščiu arba pusiau smaigiamuoju antkakliu ar petnešomis; ant kaklo nenaudojama grandinė, smaugiantis ar dygliuotas antkaklis; pririšimas trunka ne ilgiau kaip keturias valandas per 24 valandas, šuo yra prižiūrimas, nepasiekiamoje pavojingų objektų ar eismo vietoje, turi nuolatinę prieigą prie pašaro, vandens ir apsaugos nuo oro sąlygų.	<u>BC SPCA, pozicija dėl šunų pririšimo (2025 m. rugsėjis)</u>
Nenumatytas neigiamas poveikis gyvūnų gerovei	Prieš pasirenkant šuns laikymą lauke kaip numanomą išeitį, spręsti pirmines elgsenos problemas, tokias kaip daiktų niokojimas ar švaros įgūdžių stoka, nukreipiant laikojoją konsultacijai pas veterinarijos gydytoją arba gyvūnų elgsenos specialistą.	<u>RSPCA, „Keeping Dogs Outside“</u>
Nenumatytas neigiamas poveikis gyvūnų gerovei	Leistinas išimtis numatyti siaurai ir aiškiai: vežimas, veterinarinė priežiūra, parodos, tarnybiniai ar darbiniai šunys, trumpalaikis atsitiktinis pririšimas ne nuolatinėje gyvūno laikymo vietoje. Reikėtų vengti plačios formuluotės, pavyzdžiui, „būtinasis laikotarpis“, nes ji gali sudaryti galimybę apeiti draudimą.	<u>Takáčová ir kt., „Dog Tethering in Slovakia“ (2021); National Geographic Polska apie 2026 m. Lenkijos įstatymą</u>

Laikytojų nenoras keisti praktiką ir finansiniai ribojimai	Siūlyti mažesnių sąnaudų fizines alternatyvas: saugią tvorą, šuns vedžiojimo taką aptvertoje teritorijoje, nebrangius papildomus sprendimus šunims, linkusiems pabėgti, pavyzdžiui, tvoros viršaus apsaugas ar specialias petnešas, ribojančias galimybę peršokti tvorą.	<u>Takáčová ir kt., „Dog Tethering in Slovakia“ (2021)</u>
Laikytojų nenoras keisti praktiką ir finansiniai ribojimai	Skatinti šunų sterilizaciją ar kastraciją kaip papildomą priemonę, nes sterilizuoti gyvūnai rečiau linkę klajoti ar bandyti pabėgti. Tai padėtų mažinti argumentą, kad grandinė būtina, kad šuo nepabėgtų.	<u>Takáčová ir kt., „Dog Tethering in Slovakia“ (2021)</u>
Laikytojų nenoras keisti praktiką ir finansiniai ribojimai	Nuoseklų visuomenės švietimą laikyti pagrindine poveikio priemone, nes vien teisės aktu įtvirtintas draudimas turi mažą tikimybę pakeisti elgesį tų laikytojų, kurie nelaiko šunų pririšimo problema.	<u>Takáčová ir kt., „Dog Tethering in Slovakia“ (2021)</u>
Kontrolės ir įgyvendinimo iššūkiai	Standartizuoti patikrinimo ir dokumentavimo tvarką.	<u>Takáčová ir kt., „Dog Tethering in Slovakia“ (2021)</u>
Neaiškus institucijų atsakomybės pasiskirstymas	Politiškai reikšmingą draudimą įtvirtinti pirminiame teisės akte, o techninius reikalavimus nustatyti kompetentingos veterinarijos institucijos priimame poįstatyminiame teisės akte. Lenkijos praktika rodo, kad įstatymu gali būti uždraustas pririšimas, o ginčytinas voljerų ploto detalizavimas paliekamas žemės ūkio ministro reglamentui, priimamam pasikonsultavus su vyriausiuoju veterinarijos gydytoju.	<u>National Geographic Polska apie 2026 m. Lenkijos įstatymą</u>

Užsienio nevyriausybinų organizacijų parama ir įžvalgos

Organizacija	Citata, išreiškianti paramą draudimui
DJGT	„Vokietijoje šunų laikymas pririšus buvo uždraustas gana vėlai – tik prieš kelerius metus. Šuns, kuris yra žmogaus šeimos dalis, laikymas vienišoje vietoje pririšus nėra su gyvūnų gerove suderinamas laikymo būdas. Tai ne tik kenkia šuns sveikatai ir riboja rūšiai būdingą jo elgesį, bet ir žaloja jo psichiką.“ (dr. Barbara Felde)

DSPCA	„Pagal Airijos teisę šunų laikymas pririšus prie grandinės patenka į 2013 m. Gyvūnų sveikatos ir gerovės įstatymo 11 straipsnio taikymo sritį. Jis nustato asmens pareigą rūpintis gyvūnu ir užtikrinti jo saugią bei humanišką priežiūrą. Tai apima pareigą atsižvelgti į gyvūno prigimtį, tipą, rūšį, veislę, raidą, prisitaikymą, prijaikinimą, fiziologinius ir elgsenos poreikius bei aplinką, o remiantis sukaupta patirtimi ir mokslo žiniomis imtis visų būtinų priemonių, kad gyvūnas būtų laikomas ir su juo būtų elgiama taip, kad būtų saugoma jo sveikata ir gerovė. Taip pat reikalaujama, kad pastatai, vartai, tvoros, gyvatvorės, ribinės sienos ir kiti gyvūnui laikyti naudojami statiniai būtų įrengti ir prižiūrimi taip, kad nesukeltų sužalojimų ar nereikalingų kančių. Asmuo, nevykdantis šios rūpinimosi pareigos, sukeliantis nereikalingas kančias ar keliantis pavojų gyvūno sveikatai ir gerovei, daro pažeidimą pagal įstatymo 11 ir 12 straipsnius. Nors Airijos įstatyme laikymas pririšus tiesiogiai neįvardijami, ši praktika patenka į bendrųjų rūpinimosi pareigų ir gyvūno gerovės apsaugos nuostatų taikymo sritį.“
Animal Protection Denmark	„Nuolatinis šunų laikymas pririšus yra visiškai nepriimtinas. Pririštas šuo netenka galimybės laisvai judėti, tyrinėti aplinką ir elgtis natūraliai bendraujant su kitais. Šis apribojimas sukelia frustraciją, stresą ir daugeliu atvejų lemia rimtus elgsenos bei fizinės sveikatos sutrikimus. Kiekvienas šuo nusipelno gyvenimo, kuriame būtų gerbiami jo pagrindiniai gerovės poreikiai – be grandinių ir turint galimybę būti žmogaus palydovu, o ne kaliniu.“ (Dyrenes Beskyttelse)
FAADA	„Šunų laikymas pririšus tiesiogiai kelia grėsmę gyvūnų gerovei, suprantamai kaip fizinė ir emocinė gyvūno būklė, susijusi su sąlygomis, kuriomis jis gyvena ir miršta, bei vertinama remiantis penkiomis gyvūnų gerovės laisvėmis. Šunų laikymas pririšus prie grandinės yra plačiai paplitusi ir normalizuota netinkamo elgesio su gyvūnais forma. Ji riboja arba visiškai užkerta kelią būtinoms judesiams, pažeidžia šunų emocinius poreikius, nes jie negali elgtis natūraliai, socialinius poreikius, nes negali natūraliai bendrauti su kitais šunimis ar žmonėmis, ir pažintinius poreikius, nes jų aplinka tampa pastovi, monotoniška ir nestimuliuojanti. Būtina iš naujo įvertinti mūsų santykį su gyvūnais, kad visuomenė suvoktų problemą ir atsirastų realių pokyčių gyvūnų apsaugos bei gerovės srityje.“
GAIA	„Šuns laikymas pririšus ne tik riboja jo judėjimą, bet ir sukelia nereikalingas kančias bei neleidžia reikšti natūralaus elgesio. Kiekvienas šuo nusipelno gyventi laisvas ir saugus, o ne pririštas prie grandinės.“ (Ann De Greef, GAIA direktorė)
The Wolf Action Group	„Kaip vilkai yra glaudžiai susiję su savo gauja, taip ir šunys užmezga stiprius ryšius su žmonių šeimos nariais. Todėl šuns, kaip gyvūnai augintiniai, turėtų gyventi namuose ir gauti tinkamą priežiūrą bei dėmesį. Atėjo metas uždrausti nežmonišką šunų laikymą pririšus.“ (Francisco Sánchez Molina, Luontoliiton susirahmā didžiųjų plėšrūnų kampanijos koordinatorius)
INTERcids	„Šuns laikymas prie grandinės yra kankinimo forma, kuri taip ir turėtų būti vertinama įstatyme.“

INTERcids	„Šunys yra socialios būtybės: jų laikymas pririšus ant grandinės pasmerkia juos didžiulėms kančioms ir sukelia rimtų pasekmių jų fizinei bei emocinei sveikatai.“
INTERcids	„Asmenys, laikantys šunis prie grandinės, dažnai rodo ir kitokį netinkamą elgesį, pavyzdžiui, neužtikrina tinkamos higienos, sanitarinių sąlygų ar pastogės, kurioje gyvūnas galėtų pailsėti.“
INTERcids	„Prie grandinės laikomas šuo pirmiausia yra kenčiantis gyvūnas. Ši kančia gali tapti rizika žmonėms ar kitiems gyvūnams.“
Animal Friends Croatia	„Gyvenimas prie grandinės nėra gyvenimas. Prie grandinės laikomi šunys pasmerkti egzistuoti be laisvės, dažnai paliekami be maisto ar vandens, veikiami karščio, šalčio ir lietaus. Jų kūnai silpsta, grandinės įsirėžia į kaklą, o izoliacija palaužia jų dvasią. Ne kiekvienas privalo turėti šunį, tačiau tas, kuris jį turi, privalo suteikti meilę, rūpestį ir atsakomybę, o ne nepriežiūrą. Draudimas laikyti šunis prie grandinės yra būtinas pirmas žingsnis humaniškos visuomenės, kuri pripažįsta šunis gyvomis būtybėmis su savitais poreikiais, o ne daiktais, link. Įstatymai turi rodyti kryptį – nustatyti atjautos standartą ir keisti visuomenės sąmoningumą.“
MAVEG	„Šunys nėra gimę gyventi prie grandinės – jie gimę būti mylimi. Nė viena grandinė nėra pakankamai ilga ir nėra jokio pateisinimo gyvenimui, praleistam prie grandinės.“ (Ilona Tóth)
Cat Care Community	„Šunys yra socialios ir jautrios būtybės, kurioms reikia judėjimo laisvės, saugumo ir draugijos. Laikymas prie grandinės atima šiuos pagrindinius poreikius ir sukelia fizines bei psichologines kančias. Visuomenė, kuri vertina gyvūnų gerovę, grandines turi pakeisti atjauta ir rūpesčiu.“
Christine Chilver's Animal Friend Society	„XXI amžiuje draugai nelaikomi prie grandinės. Latvijoje tai draudžiama įstatymu. „Dzīvnieku draugs“ palaiko Lietuvos gyvūnų teisių gynėjus ir tikisi, kad Lietuva taip pat uždraus šunų laikymą prie grandinės – tai šiandien yra nepriimtina.“ (Solvita Vība, gyvūnų prieglaudos „Dzīvnieku draugs“ direktorė ir Kristīnes Čilveres dzīvnieku draugu biedrība pirmininkė)
Deutscher Tierschutzbund	„Prie grandinės laikomas šuo negali patenkinti natūralių judėjimo, socialinio kontakto ir saugumo poreikių. Pririšimas lemia elgsenos sutrikimus, agresiją, stresą ir kančią. Todėl Vokietijoje šunų laikymas pririšus yra draudžiamas įstatymu.“ (Lea Schmitz, Deutscher Tierschutzbund atstovė spaudai)

Asociacija TOTO ši PUFİ	„Šunų laikymas prie grandinės yra vienas blogiausių žiauraus elgesio su gyvūnais atvejų. Jis tiesiogiai prieštarauja gyvūnų apsaugos įstatymams, konvencijoms ir sutartims. Prie grandinės laikomas šuo aiškiai suvokia savo bejėgiškumą: jis žino, kad negali apsiginti ar apginti savo šeimos, kad jo pagrindiniai biologiniai ir etologiniai poreikiai yra paneigiami, ir tai jaučia kiekvieną savo gyvenimo sekundę. Šunų laikymas prie grandinės sukelia nuolatinę fizinę ir emocinę žalą, didina agresyvumą, o tyrimai rodo, kad gali būti susijęs ir su smegenų pažeidimais. Niekas nėra įpareigotas turėti šunį, tačiau kiekvienas, kuris jį laiko, privalo užtikrinti jam orų gyvenimą. Pririšimas yra nuolatinė kančia. Tam nėra pateisinimo: kiekvienu atveju galima rasti paprastų sprendimų. Šuo yra geriausias žmogaus draugas, todėl atėjo metas elgtis su juo gerai arba bent jau nedaryti žalos, jei negalime padėti labiau.“ (Alina Florescu, asociacijos „Toto & Pufi“ prezidentė, Eurogroup for Animals narė)
Animal Rights Foundation (ARF), Kosovas	„Šunys yra itin socialios būtybės, kurioms reikia judėjimo laisvės, saugumo ir draugijos. Pririšimas ir laikymas prie grandinės juos izoliuoja, didina nepriežiūros ir sužalojimų riziką bei atima galimybę patenkinti svarbiausius gerovės poreikius. Ši praktika turi baigtis: nė vienas šuo neturėtų viso gyvenimo praleisti pririštas prie grandinės.“ (Elza Ramadani, ARF vykdomoji direktorė)
Svenska Djurskyddsföreningen (Švedija)	„Pagal Švedijos gyvūnų apsaugos teisę šunų negalima pririšti ar laikyti prie grandinės nei patalpose, nei lauke. Taip yra dėl didesnės susižalojimo rizikos – tiek paties gyvūno, tiek kitų asmenų ar gyvūnų veiksmais. Taip pat svarbu, kad šuo galėtų judėti ir apsisaugoti nuo besikeičiančių oro sąlygų, tokių kaip saulė, lietus, šaltis ir vėjas, o laikant prie grandinės ši galimybė labai sumažėja.“ (Nina Kjellerstedt, veterinarijos gydytoja ir šunų gerovės ekspertė)
Animal Protection Agency	„Šunų laikymas prie grandinės ar pririšus gali sukelti reikšmingą fizinę ir emocinę žalą, nuobodulį, frustraciją ir kartais agresiją. Šunims atimama galimybė patenkinti esminį judėjimo poreikį, bendrauti su kitais ir apsisaugoti nuo nepalankių oro sąlygų. Šios pasenusios praktikos draudimas suderintų Lietuvos gyvūnų gerovės teisę su šiuolaikiniu moksliniu supratimu apie šunų elgseną ir poreikius. Uždraudus šią praktiką, šunys būtų apsaugoti nuo izoliacijos ir kančios. Galiausiai toks draudimas būtų svarbus žingsnis kuriant atjaučiančią ir humanišką visuomenę visoms gyvoms būtybėms.“
Animalia (Suomija)	„Šunys nusipelno rūpestingos draugijos ir saugių, patikimų namų. Bet kurios gyvos būtybės laikymas prie grandinės ar pririšus yra nežmoniškas ir turėtų būti uždraustas. Šunys ir visos kitos rūšys nusipelno pagarbos, o jų gyvybė turi būti saugoma.“ (Sami Sāynevirta, „Animalia Finland“ pirmininko pavaduotojas)

F.R.E.E., Rumunija	„Šuns laisvės ribojimas grandine yra ne tik iš esmės neteisingas elgesio su gyvūnu būdas, bet ir pavojingas bei žiaurus. Šunys yra jautrios būtybės, kurios, kaip ir žmonės, vertina laisvę. Negalėjimas reikšti natūralaus elgesio sukelia daug kančios. Prie grandinės laikomas šuo yra neveiksmingas „namų gynėjas“ – nors tai yra dažniausiai nurodoma šios senos praktikos priežastis. Be to, nelaimės atveju prišti šunys tampa bejėgėmis aplinkybių aukomis, negalinčiomis išsigelbėti.“ (Daniel Ioniță, F.R.E.E. prezidentas)
Eurogroup for Animals	„Nuolatinis šuns laikymas pririšus yra izoliavimo forma, kuri smarkiai pablogina šuns gerovę ir sukelia fizines bei emocines kančias. Šunys yra socialios, smalsios ir jautrios būtybės, kurioms reikia laisvės judėti, tyrinėti ir bendrauti – poreikių, kurių neįmanoma patenkinti, kai šuo dieną ir naktį laikomas prie grandinės. Ši praktika turėtų būti aiškiai uždrausta.“ (Izaskun Arrieta, Eurogroup for Animals gyvūnų augintinių programos pareigūnė)
LAV	„Ilgalaikis šunų laikymas pririšus prie grandinės nesuderinamas su jų biologiniais, etologiniais ir psichologiniais poreikiais. Šunys yra socialūs gyvūnai, kuriems reikia judėti ir sąveikauti su aplinka. Priverstinis buvimas vienoje vietoje neleidžia jiems tyrinėti, judėti, reikšti natūralaus elgesio, ieškoti prieglobsčio ar pasišalinti iš jiems grėsmę keliančių situacijų. Ilgainiui tokie apribojimai sukelia lėtinį stresą, frustraciją ir didelį gerovės pablogėjimą. Moksliniai duomenys nuosekliai rodo, kad judėjimo ribojimas grandine, ypač kai jis yra nuolatinis, didina elgsenos sutrikimų, agresijos ir stereotipinio elgesio riziką, palyginti su sąlygomis, kuriomis šuo gali laisvai judėti ir turi aplinkos praturtinimo galimybių. Be to, prišti šunys dažniau reaguoja agresyviai, nes negalėdami pabėgti į svetimus žmones ar dirgiklius atsako gynybiškai, todėl kyla rizika žmonėms ir kitiems gyvūnams. Etiniu požiūriu šuns laikymas prie grandinės reiškia jo, kaip savarankiškai veikti gebančios jautrios būtybės, orumo paneigimą – gyvūnas paverčiamas daiktu, užuot pripažinus jį individui, turinčiu savo poreikių. Teisinės išimtys, pavyzdžiui, dėl sveikatos ar saugumo, gali sudaryti pavojingas spragas, kuriomis dažnai pasinaudojama siekiant apeiti draudimą. Todėl iš tiesų veiksmingas reguliavimas turėtų nustatyti visišką draudimą, vengiant bendro pobūdžio išimčių.“

1 priedas. Voljerų ir aptvarų ploto reikalavimų pavyzdžiai Europos šalyse

Valstybė	Voljero ar aptvaro ploto reikalavimas	Oficialus šaltinis	Pastabos
Vokietija	Lauko voljeras: šuns aukštis ties ketera iki 50 cm – 6 m ² ; 50–65 cm – 8 m ² ; daugiau kaip 65 cm – 10 m ² . Kiekvienos kraštinės ilgis turi būti ne mažesnis nei du šuns kūno ilgiai ir ne mažesnis kaip 2 m.	<u>Tierschutz-Hundeverordnung. 6 straipsnis</u>	Mažiausias 6 m ² plotas taikomas, jei šuo didžiąją dienos dalį, bent penkias dienas per savaitę, praleidžia ne voljere. Reikalavimas taikomas nuolatiniam arba beveik nuolatiniam laikymui lauko voljere, o ne bendrajam gyvūnų augintinių laikymui patalpose.
Šveicarija	Lauko voljeras pagal šuns svorį: iki 20 kg – 6 m ² ; 20–45 kg – 8 m ² ; daugiau kaip 45 kg – 10 m ² ; mažiausias aukštis – 1,8 m. Kiekvienam papildomam šuniui papildomai skiriama 3, 4 arba 6 m ² , atsižvelgiant į svorio kategoriją.	<u>Fedlex</u>	Atskirose neprivalomose gairėse rekomenduojami 30, 40 arba 50 m ² judėjimo aptvarai, atsižvelgiant į šuns svorį, jei šuo negali būti vedžiojamas.
Austrija	Lauko voljeras: 15 m ² naudingo ploto, neįskaitant būdos ploto, nepriklausomai nuo šuns dydžio. Kiekvienam papildomam šuniui – dar 5 m ² .	<u>2-oji gyvūnų laikymo tvarka, 1 priedas</u>	Kitaip nei Vokietijoje ar Šveicarijoje, Austrijoje minimalus plotas nediferencijuojamas pagal šuns dydį.
Lenkija	Nuolatinis pririšimas uždraustas, tačiau tikslus minimalus aptvaro plotas įstatyme dar nenustatytas – jis turės būti apibrėžtas būsime ministro reglamente. Ankstesniame 2024 m. projekte siūlyta: šunims iki 50 cm – 10 m ² ; daugiau kaip 51 cm – 15 m ² ; dideliems šunims – 20 m ² ; minimalus aukštis – 1,7 m. Šie dydžiai nėra įtvirtinti priimtame įstatyme.	<u>Dziennik Ustaw 2026. poz. 1005</u>	Pakeitimą 2026 m. liepos 24 d. pasirašė Lenkijos prezidentas; jis įsigalioja praėjus 12 mėnesių nuo paskelbimo.

Latvija	Lauko aptvaras / voljeras pagal šuns svorį: iki 10 kg ir katėms – 4 m ² , po 2 m ² kiekvienam papildomam gyvūnui; 10–20 kg – 6 m ² , po 3 m ² ; 20–30 kg – 8 m ² , po 4 m ² ; daugiau kaip 30 kg – 10 m ² , po 5 m ² . Jei aptvaras dengtas, minimalus aukštis – 1,8 m.	<u>Latvijos Ministru kabineto taisyklės Nr. 411, 2 priedas</u>	Tose pačiose taisyklėse nustatyti reikalavimai leidžiamam prižiūimui: fiksuotas pavadys turi būti ne trumpesnis kaip 5 m arba ne trumpesnis kaip 3 m ir pavadys turi slankioti ne trumpesniu kaip 5 m lynu ar trosu.
Estija	Lauko aptvaras pagal šuns svorį: iki 5 kg – 3,5 m ² ; iki 10 kg – 4 m ² ; iki 20 kg – 4,5 m ² ; nuo 50 kg – 7 m ² vienam gyvūnui. Laikant kelis šunis, plotas didinamas.	<u>FAOLEX</u>	
Suomija	Lauko aptvaras vienam šuniui pagal svorį: iki 5 kg – 5 m ² ; iki 10 kg – 6 m ² ; iki 20 kg – 8 m ² ; iki 30 kg – 10 m ² ; iki 40 kg – 15 m ² ; nuo 50 kg – 16 m ² . Keliems šunims taikoma didesnio ploto lentelė.	<u>Finlex</u>	
Švedija	Lauko aptvaras pagal aukštį ties ketera: iki 25 cm – 7 m ² ; 25–35 cm – 10 m ² ; 36–45 cm – 15 m ² ; 46–55 cm – 16 m ² ; 56–65 cm – 18 m ² ; daugiau kaip 65 cm – 20 m ² . Laikant daugiau šunų, plotas didinamas.	<u>SJVFS 2020:8</u>	
Danija	Aptvaras šuniui laikyti pagal svorį: iki 15 kg – 4 m ² ; 16–40 kg – 6 m ² ; daugiau kaip 40 kg – 8 m ² . Plotas gali būti sumažintas perpus, jei šuo turi laisvą prieigą prie atitinkamo papildomo ploto aptvaro.	<u>BEK nr 1749 af 30/11/2020</u>	

Prancūzija	Šunims, kurių aukštis ties ketera mažesnis nei 70 cm, – 5 m ² vienam šuniui ir 2 m aukštis; šunims, kurių aukštis ties ketera didesnis nei 70 cm, – 10 m ² vienam šuniui ir 2 m aukštis.	<u>2014 m. balandžio 3 d. nutarimas</u>	Reikalavimai taikomi profesionalioms veisimo, laikino gyvūnų laikymo ir pardavimo įstaigoms. Prancūzijoje nėra nacionalinio skaitinio standarto privačių asmenų laikomų šunų voljerams; privačiam laikymui taikomas bendrasis žiauraus elgesio draudimo principas pagal Kaimo ir jūrų žvejybos kodeksą.
------------	--	---	---

Šaltinių sąrašas

Babarskienė, Dineta. „Ar atpras žmonės pririšti šunis?“ *Dzūkų žinios*,

<https://dzukuzinios.lt/2026/05/ar-atpras-zmones-priristi-sunis/>.

British Columbia Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „Position Statement on Tethering of Dogs.“ <https://spca.bc.ca/programs-services/leaders-in-our-field/position-statements/position-statement-on-tethering-of-dogs/>.

European Parliament. „First EU Rules to Protect Cats and Dogs from Abuses.“

<https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20260423IPR41833/first-eu-rules-to-protect-cats-and-dogs-from-abuses/>.

Eurogroup for Animals. „Why the New EU Regulation to Protect Cats and Dogs Is So Important.“

YouTube vaizdo įrašas, 4:00. <https://www.youtube.com/watch?v=xBbxyhgn3vA>.

Gyvūnų gerovės iniciatyvos. „Rišimas prie būdos.“ Prieiga 2026 m. rugsėjo 17 d.

<https://ggi.lt/risimas-prie-budos/>.

HotNews.ro. „Dragostea de câini mai tare decât criza politică. O lege despre câini a unit parlamentarii PSD, PNL, USR, AUR și PACE.“ <https://hotnews.ro/in-plina-criza-politica-un-ham-a-unit-la-senat-parlamentarii-psd-pnl-usr-aur-si-pace-o-lege-extraordinara-dar-cum-o-aplicam-2262804>.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. „Gyvūnų gerovė Lietuvoje: kas atsakingas, kaip užtikrinama ir ką svarbu žinoti.“ <https://am.lrv.lt/lt/naujienos/gyvunu-gerove-lietuvoje-kas-atsakingas-kaip-uztikrinama-ir-ka-svarbu-zinoti-2tkp/>.

Lietuvos Respublikos Seimas. *Lietuvos Respublikos gyvūnų gerovės ir apsaugos įstatymas*. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46424/asr>.

National Geographic Polska. „Ustawa łańcuchowa przegłosowana przez Sejm. Jest zakaz trzymania zwierząt na uwięzi, kwestia wielkości kojców pozostaje otwarta.“ <https://www.national-geographic.pl/przyroda/ustawa-lancuchowa-przeglosowana-przez-sejm-jest-zakaz-trzymania-zwierzat-na-uwiezi-kwestia-wielkosci-kojcow-pozostaje-otwarta/>.

People for the Ethical Treatment of Animals. „Why Chained Dogs Attack.“ <https://www.peta.org/issues/animal-companion-issues/cruel-practices/chaining-dogs/chained-dogs-attack/>.

Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals. „Keeping Dogs Outside.“ <https://www.rspca.org.uk/adviceandwelfare/pets/dogs/environment/livingoutside/>.

Takáčová, Daniela, Lenka Skurková, Lucia Mesarčová, Lucia Lešková, Lenka Kottferová, Andrea Packová, Dávid Vajányi ir Jozef Kottferová. „Dog Tethering in Slovakia: Legal, Ethical and Behavioral Aspects and Dog Welfare Implications.“ *Animals* 11, nr. 3 (2021): 594. <https://doi.org/10.3390/ani11030594>.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba. „VMVT: gyventojų aktyvumas padeda atskleisti daugiau gyvūnų gerovės pažeidimų.“ <https://vmvt.lrv.lt/lt/visuomenei/naujienos/vmvt-gyventoju-aktyvumas-padede-atskleisti-daugiau-gyvunu-geroves-pazeidimu-Wd4/>.